

Kulturdepartementet

Remiss angående betänkandet Medborgarskapskrav i svensk lagstiftning (SOU 2000:106)

1. Inledning

Sveriges riksbank har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet Medborgarskapskrav i svensk lagstiftning (SOU 2000:106).

Fullmäktige i Riksbanken har valt att ta ställning endast till de lagförslag som rör förslag till ändring i regeringsformen avseende svenskt medborgarskapskrav för ledamöterna i Riksbankens direktion och förslag om ändring i 9 kap. 3 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank (riksbankslagen) som ger Riksbanken möjlighet att, under de förutsättningar som anges i 6 § lagen (1994:260) om offentlig anställning (LOA), i särskilda fall besluta att endast svenska medborgare får vara anställda i Riksbanken.

2. Utredningens förslag

Krav på svenskt medborgarskap för ledamöterna i riksbanksfullmäktige följer av 11 kap. 9 § tredje stycket regeringsformen enligt vilken endast den som är svensk medborgare får inneha tjänst eller uppdrag, om tjänsten eller uppdraget tillsätts genom val av riksdagen. Syftet är att kravet på svenskt medborgarskap skall omfatta vissa principiellt viktiga anställningar och uppdrag som tillsätts av riksdagen. Denna reglering föreslås stå kvar.

Däremot föreslås att föreskriften i samma lagrum om att endast svensk medborgare får inneha eller utöva tjänst eller uppdrag såsom chef för myndighet som lyder under riksdagen eller såsom ledamot av sådan myndighet eller dess styrelse, och som för närvarande reglerar medborgarskapskravet för ledamöterna i Riksbankens direktion, tas bort. Anledningen är att flertalet anställningar som berörs av ifrågavarande föreskrift tillsätts genom val av riksdagen och därför redan omfattas av medborgarskapskravet för tjänster som tillsätts genom val av riksdagen. Undantagen är ledamöterna i Riksbankens direktion som utses av riksbanksfullmäktige och ledamöterna i Riksdagens arvodesnämnd som utses av riksdagsstyrelsen.

Utredningen anser att medborgarskapskravet för Riksbankens direktion bör behållas och föreslår att en föreskrift som uppställer krav på svenskt medborgarskap för

ledamöterna i Riksbankens direktion i stället förs in i 9 kap. 12 § andra stycket regeringsformen, där det enligt gällande lydelse föreskrivs att Riksbanken leds av en direktion som utses av fullmäktige. Förslaget innebär således inte någon ändring i sak i förhållande till vad som gäller idag.

Utredningen har vidare konstaterat att det är ett oeftergivligt krav att endast svenska medborgare får ha befattning som statsråd och att den särskilda kvalifikationstiden om tio år bör behållas, eftersom den borgar för att statsråden är tillräckligt förtrogna med allmänna och mer långsiktiga frågor som rör det svenska samhällets grundläggande struktur och värderingar.

Vad gäller det nuvarande kravet på svenskt medborgarskap för att inneha tjänst eller uppdrag såsom chef för myndighet som lyder omedelbart under regeringen anses detta krav inte längre behöva regleras i grundlag. Det ankommer istället på regeringen att föreskriva, eller för särskilda fall besluta, om krav på sådana anställningar och uppdrag enligt förutsättningar som anges i 6 § LOA. Hänsynen till rikets säkerhet och förhållandet till andra stater eller att myndigheten bedriver verksamhet som på ett ingripande sätt berör enskildas rättsförhållanden är de särskilda förutsättningar som omnämns i denna paragraf.

3. Riksbankens synpunkter

Fullmäktige konstaterar att lagförslaget vad gäller medborgarskapskrav för Riksbankens direktionsledamöter endast innebär en annan lagteknisk utformning än för närvarande.

Med hänsyn härtill och med beaktande av att dagens krav på svenskt medborgarskap för anställningar och uppdrag med anknytning till riksdagen av utredningen föreslås behållas i grundlag liksom att kravet på tio års svenskt medborgarskap för statsråd också föreslås behållas i grundlag tillstyrker Riksbanken lagförslaget om ett tillägg om svenskt medborgarskapskrav för direktionens ledamöter i 9 kap. 12 § regeringsformen. Om svenskt medborgarskap anses behöva lagfästas i grundlag för de viktigaste anställningarna eller uppdragen hos de högsta statsorganen bör detta också gälla för ledningen av Sveriges centralbank.

Riksbanken tillstyrker också den lagtekniska konsekvensändring som föreslås i 9 kap. 3 § riksbankslagen som följer av den nya lydelsen av 6 § LOA och som endast innebär att hänvisningen till LOA föreslås avse samtliga punkter i 6 § första stycket.

På fullmäktiges vägnar:

Sven Hulterström

Ann-Kristin Johnsson

I beslutet har deltagit Sven Hulterström, ordförande, Johan Gernandt, vice ordförande, Sinikka Bohlin, Jörgen Andersson, Kenneth Kvist, Mats Odell, Ingegerd Troedsson, Peter Egardt, Kjell Nordström, Susanne Eberstein samt Reynoldh Furustrand.

Föredragande har varit Robert Sparve.

